

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 203/2023-7

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody, [REDAKOVANÉ], proti postupu Ústavu na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] zo 17. februára 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa bez zastúpenia advokátom, o ktorého ustanovenie žiada, ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva nebyť vystavený neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 3 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom ústavu na výkon trestu odňatia slobody s tým, že ústavu bude zakázané pokračovať v porušovaní jeho práv a bude mu priznané finančné zadost'učinenie 3 000 eur.
2. Sťažovateľ v ústave vykonáva trest odňatia slobody a ústavom bol 17. februára 2023 predvedený na výsluch na Okresný súd Galanta. Tvrdí, že pred predvedením bol podrobený osobnej prehliadke, pri ktorej bol vyzlečený donaha a v budove okresného súdu bol spolu s ďalšími štyrmi osobami umiestnený v nevetranej eskortnej miestnosti s toaletou s rozmerom 5,5 m². Počas predvedenia od 6.10 h do 15.15 h, ako aj počas pobytu v eskortnej miestnosti od 7.27 h do 14.05 h bol spútaný na rukách o opasok, a preto sa nemohol najesť a ani vykonať toaletu. Pritom mu bol poskytnutý nedostatočný potravinový balíček a nemohol si zobrať svoje potraviny, nápoj, príbor a pohár.
3. Podľa sťažovateľa jeho osobná prehliadka nebola dôvodná a rovnako nebol dôvod na to, aby bol dlhú dobu spútaný v stiesnenej eskortnej miestnosti, kde sa nemohol najesť a ani vykonať toaletu. Preto dospieva k záveru, že bol vystavený neľudským a ponižujúcim podmienkam. Podľa sťažovateľa nebol dôvod na to, aby podal podnet prokuratúre, keďže prokuratúra o takomto zaobchádzaní vie, no je nečinná, a preto podávanie podnetov nemá zmysel.

II.

4. Právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013). Preto podľa § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

5. Podľa § 96 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone trestu“) dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave vykonáva prokurátor podľa zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“). Podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre prokurátor dozerá na to, aby sa v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva trest odňatia slobody, dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy, pričom podľa § 18 ods. 3 písm. c) zákona o prokuratúre prokurátor je povinný písomným príkazom zrušiť rozhodnutie alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov vykonávajúcich správu ústavu na výkon trestu odňatia slobody alebo ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom.

6. Sťažovateľ sa môže z dôvodov, ktoré uviedol v ústavnej sťažnosti, obrátiť na prokurátora, v ktorého pôsobnosti je posúdiť zákonnosť napadnutého postupu pri jeho predvedení na okresný súd. Primeraná náprava môže byť dosiahnutá opatreniami prokurátora podľa § 18 ods. 3 písm. c) zákona o prokuratúre. Právomoc prokurátora teda predchádza právomoci ústavného súdu posúdiť opodstatnenosť námietok sťažovateľa (IV. ÚS 451/2022). V právomoci prokurátora je prešetrenie toho, či postupy ústavu pri použití donucovacích prostriedkov a umiestnení sťažovateľa v eskortnej miestnosti boli v súlade nielen so zákonom, ale aj či ich použitie bolo primerané v konkrétnej situácii.

7. Okrem toho sťažovateľovi nič nebráni v tom, aby postupy namietané ústavnou sťažnosťou namietal aj postupom podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti štátu“), ktorý postihuje akýkoľvek výkon verejnej moci, ktorým nie je len rozhodovanie, ale aj úradný postup orgánov verejnej moci o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb. Podľa § 3 ods. 1 písm. d) zákona o zodpovednosti štátu štát zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci nesprávnym úradným postupom pri výkone verejnej moci. Pojem nesprávny úradný postup § 9 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu definuje široko a otvorene len použitím tohto pojmu „nesprávny úradný postup pri výkone verejnej moci“ s následným demonštratívnym výpočtom okolností, ktoré možno posúdiť ako nesprávny úradný postup, a taxatívnym výpočtom okolností, ktoré za nesprávny úradný postup považovať nemožno. Zaobchádzaním so sťažovateľom pri jeho

predvedení na okresný súd mohlo dôjsť k nesprávnemu úradnému postupu, ktorý možno podriaďiť pod § 9 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu.

8. Nesprávny úradný postup podľa § 15 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu zakladá osobitný nárok na náhradu škody. Súčasťou tohto nároku nie je len náhrada skutočnej škody a ušlého zisku, ale aj nárok na to, aby bolo konštatované porušenie práva, keďže všeobecný súd sa musí vysporiadať s jeho základom tak, že musí určiť, či tvrdené konanie orgánov štátu bolo nesprávnym, a teda protiprávnym úradným postupom. Okrem toho, ak došlo k nesprávnemu úradnému postupu a iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa poškodenému aj nemajetková ujma v peniazoch (§ 17 ods. 2 zákona o zodpovednosti štátu).

9. Sťažovateľ žiaden z prostriedkov na ochranu svojich základných práva nevyužil, a preto je jeho ústavná sťažnosť podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde neprípustná a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietnutá. Tvrdenie sťažovateľa o tom, že prokuratúra o obdobnom zaobchádzaní vie, no neprijíma žiadne opatrenia, nemožno považovať za preukázanie dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré by zakladali prijatie ústavnej sťažnosti. Toto tvrdenie sťažovateľa nie je ničím osvedčené a nič mu nebráni v tom, aby porušenie svojich práv pred podaním ústavnej sťažnosti namietal uvedenými zákonnými prostriedkami.

10. Ústavný súd môže podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a ústavný súd žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2023

Robert Šorl
predseda senátu